

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretinlu pentru Ostranguri'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triluniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte síodieniele síbanii de prena-
meratiune suat de a se tramite la
Redactiunea dirigiute a diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, sí 30 cr. taese timbrale.

Invitare la prenumeratiune pentru noulu triluniu Aprile-Juniu 1874.

CINSTITU POPORU!

Findu-cà lumea unгурésca crede,
cà pr'in schimbarea a loru vre o
2.-3. persóne in guvernulu tierei,
tier'a e dejà scósa d'in desastrele
financiáli, sí pr'in urmare banii éra
curgu, ca plóia, pr'intre popóre,
de neci cà mai sciu ce face cu ei:
noi, ca buni patrioti ce suntemu,
cauta sà aderàm la acést'a cre-
dintia unгурésca, sí pe temeulu ei
venimu a ve invitá la reinnoirea
abonamentelor pentru diurnalulu
nostru glumetiu „Gur'a Satului“
pe noulu triluniu Aprile-Juniu 1874,

éa-sí numai câte cu duoi florini austriaci.

Sí fiindu-cà — dupa cea mai positiva incredintia-
re ce ni-o face officiosaminte chiaru ministeriulu un-
gurescu de financie — bani aveti **ca plév'a**: diur-
nalulu nu-lu vomu dá neci in credintia, neci cu alte
pretiuri scaritiate, cà-ci tienut'a nóstra este — vi-o
spunemu sinceru — intrebuintiandu acést'a binevenita
ocasia, **acum**, ori neci odata, sà ne — *inavutim*. . . .

Nemicu altu ce-va.

Ast'a e sí o detoria catra noi insine.

Colectantii de 10. sí colaboratorii ordinari voru
priimi inse sí pentru mai de parte, câte unu esemplariu
d'in cinste.

Aradu, pe la finea lui Martisioru, 1874.

Coalitiunea Administratiunei sí a
Redactiunei dela „Gur'a Satului.“

Gur'a Satului in diet'a Ungariei.

Siedinti'a de la 23 Mart. st. n. a. c.

III.

In tóte unghiurile salei domnesce linisce — ro-
manésca; nu se audu neci muscele — cà-ci sí ele,
ca stranepotii lui Traianu, inca dormu amortite. Fia-

care sí-ocupa locul, tace sgulitu séu pitulitu, sí se
uita spre usí'a cea mare.

De odata, numai se aude unu pif, paf, puf
gróznicu, — sí a-poi urmédia unu sgomotu misterio-
osu de clopote, tunuri, vaite sí risete.

— Ce va sà insemne acést'a? — intrebui eu pre
vecinulu meu. —

— Multu — fu respunsulu lui — acestu sgo-
motu e semnulu, sí anuciulu, cà tier'a unгурésca
a scapatu de periclu, érasí are ministeriu — sí 'nca
poternicu. —

Intre aceste vice-presiedintele Pirti'a Belu, se
scóla de pe scaunu sí incepe a cantá unu „Alilui'a“
popistasiescu, — ér' noi i secundamu incetu. Dupa
acestu cantecu toti facuramu câte trei cruci sí o
matania — sí cu ast'a am deschisu siedinti'a de
adi. —

De locu dupa aceste se deschidu usile sí intra
salvatorii tierii unguresci, unulu dupa altulu, ca pur-
ceii candu vinu sér'a d'in campu, sí fia-care se
trantesce câte intr'unu scaunu rosíu, ér' unii depu-
tatii, mai alesu C. Tisa, i privescu cu jele. —

Pist'a Furci: (presiedinte-ministru.) Onorata casa!
Se dice, cà a cincea róta la caru, este superflua.
La mine inse s'a adeveritu contrariulu, sí a nume
— decâte-ori s'a impededatu carulu statului, séu s'a
ruptu vr'o róta: de locu me hatira pre mine; —
precum dara la denumiri, — asiè sí acum'a, pre
mine me pusera la dricu; — asiè dara sà sci-ti, cà
adi eu-su mai tudományos intre voi. (helyes, éljen). —

Dan. Irányi: On. Casa! Eu nu sciu sí nu pri-
cepu, pentru ce sí-baga Ondrasí nasulu in tóte
ólele — sí ce nu remane pe acolo pe unde-e? (mame-
lucii se uimescu, sí-sí facu cruce.)

E. Simonyi: Eu inca dicu ce-a disu antevor-
bitoriulu, ma mai adaugu, cà de ce se teme Tisa

asiè de tare de romani? (gubernamentalii se ascundu sub scaune.)

P. Furci: De ce si-baga Ondrasì nasulu in tôte ólele? Vi-oiu spune. — elu a bagatu nasulu numai in ól'a mea, — cà-ci sciti bine, cà eu nu potu amblá in ól'a mea! (aprobari d'in tôte partile).

C. Tisa: (plangendu,) Futsch, pace, — nu me facura ministru, — ce-a fi de inganfarea mea? Ei, (confusu) am sà respundu lui Simonyi — da, — pentru ce me temu de romani? asiè-ai dîsu? — Da DTa pentru ce te temi? Cà i-am pîritu si i-am denunciatu — nu te bucuri? Hm! eu-su diplomatu mare, numai lumea nu voiesce sà créda. Priceputu-m'ai? (bravo, helyes,)

S. Mileticiu: Interpeleliu pre ministru de tóca, cà are de gandu sà convóce curundu congresulu serbescu? (le vele, tolvaj, presiedintele si ministrii intru atàt'a s'au ingrozitu, încàtu toti au lesinatu — deputatii o tulira, care in catreu.)

Si cu ast'a sîedinti'a s'a finitu.

Gur'a Satului.

Consiliarii nechiamati,

séu

Apucaturi unguresci.

— Fanfaronada deáko-gubernamentaló-ungurésca, in trei acte.

Persónele:

Álmos de Rongyfalvi, unguru nou, si conducatoriu de deputatiuni.

Árpád de Schonay

Átila de Éhes

Bendegutz de Elcsapott

Etele de Sohajváry

} deputati si consiliari nechiamati.

(Scen'a se petrece la Panciov'a, se continua la Orsióv'a, si se finesce in Beciu.)

Actulu I.

Scen'a I. (La Panciov'a.)

— (*Álmos de Rongyfalvi, Árpád de Schonay, Átila de Éhes, Bendegutz de Elcsapott, Etele de Sohajváry.*) —

Álmos de Rongyfalvi: (suiu pe unu butoiu de bere, care i serviá de tribuna, inaintea unei crisme, impresuratu de vr'o càti-va jidovi sdrentiosi, nesce cisligari beti, vr'o càti-va baieti de calciunari, si vr'o dóue servitórie bebrane, cu unu pocalu de bere in mana,) Nobili civi unguresci! Fratii mei! Fiasculu ce ne-a mancatu cu alegerea trecuta, este nesupportabile (aplause d'in tôte partile, helyes.)

Dreptatea asiè aduce cu sine, ca noi sà fimu domni aice, si sà facemu ce vomu voi, cà nóa tôte ni sunt iertate (ilyen, vivát, aplause asurditórie), deci propunu: sà alegemu o deputati'a, care sà mérga la Regele, sà-i deie svaturi, si sà pírasca pre hotii de romani, si pre coialalti veniti nu sciu de unde; (vivát, ilyen, publiculu incepe a dantiá) eu dara me propunu mai antaiu pre mine (ilyen), a-poi pe ortacii de d'in cóce, (aréta pre ortaci, bravo, deputatii toti si-punu manile crucisí pe pieptu si se inchina.)—

Scen'a II.

(Totu aceia.)

Árpád de Schonay. Eu vi multiumescu, dar' nu potu sà priimescu, cà-ci n'am bani de caletoria, ma de dóue dile neci n'am mancatu (voci; nu face nimic, voi capetá pe drumu.) — *Al. de Rongyfalvi* i face semnu cu ochiulu, — *A. de S.* (dupa o pausa) a-poi bine, priimimu (vivát, ilyen, aplause.)—

Actulu alu II.

Scen'a I. (La Oraviti'a.)

(Totu aceia.)

Álmos de Rongyfalvi (érasí pe o asemene tribuna, si éra impresuratu de unu asemene publicu:) Nobili civi unguresci! Fratii mei! Am solia de susu!

Romanii de candu ne trantira si ne facura de atàt'a rusine, vreu sà faca Daco-Romania; — (publiculu se ingrozesc) haida dar' sà-i pírimu la Regele (bravo, aplause,) alegeti-ne si voi de deputati (ilyen, strigate animalesci). Asiè dara noi vomu merge la Beciu; si vomu aretá noi romaniloru! (amenintia cu pumnulu, publiculu incepe „Hazádnak rendületlenül“ si se incepe banchetulu.)

Actulu alu III.

Scen'a I. (In Beciu la curtea imperatésca.)

(Deputatii.)

Álmos de Rongyfalvi (in fruntea deputatiunei intrandu cu multe plocóne la I. imperatu:) Inaltiate Dómne! Nobili civi unguresci, d'in cerculu Panciovei si Orsióvei, carii in 184% nu au voitu, dar' au fostu siliti a se revoltá in contr'a tronului M. Tale, ne-au trimisu pre noi la M. Ta. ca sà-ti damu svaturi, si sà Te facemu atentu, cà romanii vreu sà faca Daco-Romania, si cà gravitéza càtra Rusi'a. Acestu nému prapaditu, care totu de un'a a fostu in jugulu nostru, acum eutéza sà vorbésca de drep-turi, — cu tôte cà abiè sunt o mana de ómeni. Ne rogamu deci de M. Ta, indura-te spre noi nobilii, si pedepsescè càtu de aspru pre rebelii de romani si serbi, — cà vedi M. Ta noi totu-de-un'a te-amu iubitulu si te-amu ascultatulu!

Scen'a a II.

(Totu aceia si I. imperatulu.)

Imperatulu: Cele ce mi-ati spusu, le-am auditu, — dar' nu le potu crede. (Deputatii esu cu buzele inflaté.)

(Cortin'a cade.)

Mod'a de adi la femeii.

O cãpitia (porsíoru) de fenu pe capu; dóue rochii — un'a cu códa lunga, lunga, ca sà póta maturá bine pravulu si gunoiulu de pe strade, si ca sà se strice mai de graba, — é' cealalta scurta, sufulcata si adunata in pupi; batiu in mana; sugare 'n gura; facica albíta-rumenita, é' sprincenele negrite bine, cu serumu de lumina de seu; brãulu in téscu; petiórele silité in típele cu calcãie de unu cotu; perulu tunsu pe frunte — ca la berbeci, unghiele de trei sealusí.

Bendaune.

COLTI de DINTI.

(§.) Se scie, că tricolorulu cetatei Pest'a este chiaru tricolorulu nostru nationale. Stelpii de lampe, sirmele de pe vestimintele pandariloru, flamur'a casei magistratului, corturile de lemnu ale pandariloru și cocardele constableriloru d'in Pest'a, tôte erau de acestu tricoloru, astu-feliu, cătu omulu venitu d'in provincia, se credea a se afliă taman pe stradele Bucuresciloru, plane candu si-petrecea cea mai mare parte d'in dia intre politiciii nostri mari și mici in Cafanari'a Nationale.

S'a intemplatu inse, că a venitu și unu barbatu de statu d'in Roman'i'a la Pest'a, — dupa limbagiulu loru — să faca o mica prinblare pr'in Evrop'a.

Se uita in drépt'a, se uita in steng'a, și preto-tindenea vede tricolorulu: *rosiu-auriu-albastru*. Ilu cuprinde a-poi unu accentu de estasu și esclama: „Ah! eu tieneam, că Daco-Roman'i'a, ce mi-o intipuisem, se otaresce cu Tis'a numai. dar' acum vedu, că ea are a se estinde pone la Pest'a chiaru!“ . . .

Multi ilu audira, dau de veste guvernului ungurescu, că éta unu barbatu de statu d'in Roman'i'a cumu planuesce după aretarile d'in afore, și guvernulu misicatu de unu adencu patriotismu magiaru, ia polit'i'a dela capital'a Pest'a pentru tiéra și numai decâtu o prevede cu alte sirme și cocarde, adica in colorile tieriei: *rosiu-albu-verde*.

Astu-feliu n'a să se mai faca confusii national-nice in capital'a nemtita și decretata magiara.

Era dnulu cel'a să o iee spre scire.

(§. Sor'a nóstra in Cristosu „Lumin'a“ se vaiera, că, de unu tempu încóce, in mireni scade respectulu trebuintiosu cătra preoti. A să cam fia asié.

Dar' faca bine Domni'a ei a ne ascultá pucintelu, căci va să-i istorisimu ce-va, ce póte că inca causéza scaderea acelu respectu.

Unu cinstitu maiestru calcianariu d'in Aradu, G. adica, ca tramisu și de altii, s'a prezentatu in cancelari'a Redactiunei nóstre ieri, și, apelandu la sentiulu nostru crestinescu și nationale, ne-a rogatu, să punemu in „Gur'a-Satului“, „*precum-ecă*“: Dominec'a trecuta sub totu decursulu liturgiei, unu clericu d'in Aradu (a carui nume asta data ilu rezervamu pentru noi) a cetitu diurnalulu „Lumin'a“, spre scandalisarea evlaviei crestinesci a intregului poporu ce a fostu de facie. La ce unii d'in cei mai priceputi au reflectatu, că vedindu esemplulu surescentiei clerului și in lips'a predicelor la baserie'a nóstra catedrale, alta data si ei si-voru aduce câte unu „Gur'a-Satului“, „Kikeriki“, Floh“, in locu de carte de rugatiuni, și voru rivalisá cu respectivulu domnu clericu, ce se pregatesce pentru preotia. —

Da, cam asié este, bárn'a o vedemu in ochiulu altui'a, dar' grind'a in alu nostru nu!

Cei ce dara pretindu respectu, să se compórta respectabilminte.

(§) Dilele aceste Tribunalele reg. de Oradi'a mare, la cerea numerosiloru creditori, a enunciatu deschiderea concursului in contr'a deputatului dietale **Juliu Györfy** d'in Oradi'a mare, pentru vre o 70.000. fl. pretendiuni.

Lucrulu e tristu.

Comicu și ciudatu e numai, încátu diurnalistic'a magiara nu se pré imbulzesce a publicá acést'a fapta; pe candu despre romani respandesce cu cea mai mare grabire chiaru și faime simple și naive in fondulu loru.

Instanti'a lui Petril'a.

— Traditia. —

*

Cine inca n'a avutu trebuintia, séu plane e chiaru asié de fericitu, încátu inca nu scie, séu nu intielege, ce va să dica „instantia“, — acel'a inca nu a sentitu ce este necasulu in lume și tier'a ungu-résca. —

Cuventulu instantia la romani, mai alesu de unu tempu încóce, de candu adeca s'a inceputu er'a chivilisatiunei, pentru multi este unu ce ingrozitoriu. —

Da, — pentru că instantiele pre multi romani i-au dusu la sapa de lemnu.

In varmegi'a Aradului de esemplu instanti'a, și mai alesu, instanti'a lui Petril'a, este blastemulu și injuratur'a cea mai crancena.

Déca cine-va voiesce să-ti postésca reulu, — séu să te blasteme, nu-ti dice alt'a, decâtu: „*sà te bata instanti'a lui Petril'a*“!

Ei bine *), să vedemu dara, pentru ce e asié de cumplita și ingrozitória instanti'a lui Petril'a? —

Sà ni-o spuna traditi'a!

Mai anii trecuti, traiá in varmegi'a Aradului unu avocatulu romanu, cu numele Petril'a, — Domnedieu să lu ierte, că a moritu, — și acestu domnu avocatulu, erá vestitu, nu numai pentru că perdea mai tôte procesele, — ci și pentru că erá unu omu originalu in felulu seu, — confusiunea intrupata.

Intr'o di se duce la elu unu tieranu de romanu, d'in giurulu Buteniloru, spuindu-i per longum et latum necasulu seu, — rogandu-lu, ca să-i fia intru ajutoriu, și să-lu scóta d'in necasu. Tieranulu avea unu micu procesu criminalu.

Petril'a lu-ascultá cu incordata atentiune, punendu-se intr'o positura fórté comica, si a nume: acusi sculandu-se de la mésa, punendu-si degetulu pe frunte, și éra acusi punendu-se la més'a de scrisu, — pe scurtu facundu o prosopopia mare. numai ca să arete nefericitului clientu, cătu este elu de invetiatu. —

Dupa ce a crediutu, că si-a castigatu informatiunea deplina, și-pusa man'a drépta in sioldu, éra cu cealalta tienendu o pipa cu tieve lunga in gura, facendu o facie lunga și seriósá, — dise clientului seu:

— Bine, eu ti-voiu pote ajutá, dar' uita aici, — cu aceste se întórse cătra més'a de scrisu, aretandu spre o scaritia de pene, pe carea penele erau asiediate in rondu, un'a a supra celeialalte, — cu care voiesci să-ti facu instanti'a? Déca ti-oiu face cu ce a d'in josu, mi vei platí 25 fl., — déca ti-voiu scrie cu cea de medilocu, atunci plat'a mea va fi 50 fl. — ér' déca vrei, ca să te limpediesci cu totul, și să nu mai ai neci o grige, — atunci ti-oiu face instanti'a cu pén'a cea de a supra, adeca cu cea mai buna, și pentru că ti-oiu face cu aceea, mi-vei platí 100 fl. —

Bietulu omu necasitu se scarpiná dupa urechia, și se uitá ganditoriu la pene, fore să se póte decide la momentu. —

*) Bine la draculu.

— Da ce te socotesci — la-conturbà la o vreme Petril'a — vrei, nu vrei?

— A-poi, tiena-te Domnedieu, dle. fia precum scii dta, — scrie-mi dara cu pén'a cea de a supra, cu cea mai buna, ca să me potu duce in pace a casa, să n'am neci o grige — si éta aice sut'a de zloti!

Tieranulu liniscitu si siguru, ca caus'a lui e ispravita, — s'a dusu a casa plinu de bucuria, laudandu-se, cãtra tãta lumea, ca si-a luat la Buteni unu fiscalu fãrte invetiatu, care are trei pene, — ca i-a platitu pén'a cea mai buna, — si ca pr'in urmare elu e scapatu de inchisãre s. e. l.

Petril'a a si facutu instanti'a — dar' asie, incãtu pre bietulu tieranu, cu tãte ca se provocã la pén'a cea mai buna si platita cu 100 fl. alui Petril'a, — in scurtu pr'in statariu l'a si spendiuratu. —

De atunci'a este grãsnica „Instanti'a lui Petril'a“ si cu ceva mai grãsnica injuratur'a: „Bata-te instanti'a lui Petril'a!“

Insciintiare.

Subsrisulu face cunoscutu pre stimatului publicu, ca si-a deschisu o pravalia in orasiulu Virciolovu, in care se va vinde totu felulu de sementie, precumu;

1.	Sementia de intieptiune	— 1 ft.	— cu 10 cr.
2.	„ „ naravuri bune	— 1 „	— „ 12 „
3.	„ „ moralitate	— 1 „	— „ 15 „
4.	„ „ invetiatura	— 1 „	— „ 9 „
5.	„ „ fratietate	— 1 „	— „ 3 „
6.	„ „ dreptate	— 1 „	— „ 2 „
7.	„ „ ura si pisma, fiinduca acest'a va avé mai multi cumparatori	1 ft. cu 2 fl.	
8.	„ „ nebulia	— 1 ft. cu 2 fl.	10 cr.
9.	„ „ betia	— 1 ft. cu	50 cr.
10.	„ „ ingamfare	— 1 ft. cu 1 fl.	50 cr.
11.	„ „ resbunare	— 1 ft. cu	90 cr.
12.	„ „ spargerea de capu	1 ft. cu	32 cr.
13.	„ „ suprematia	— 1 ft. cu 3 fl.	5 cr.
14.	„ „ necasuri	— 1 ft. cu 7 fl.	— cr.

Dupace acumu a sositu tempulu semanaturei, Gur'a Satului este rogatu, sa binevoiésca a face cunoscutu onoratului publicu subscri'sa insciintiare, cu aceea adaugere, ca acele sementie ungariloru se voru dá gratisu, ér' la cealalte natiuni, se voru dá si a conto, pana la diu'a santului Haralampiu, care a moritu de dorulu de lapte acru. —

Epistólele francate nu se voru primí. —

Adres'a va fi:

Domnului Piribocu Negutiatoriu de sementiuri in opidulu Virciolovu, strat'a nebuniloru Nr. O.

Cuvinte si expresiuni diuaristice.

— D'in dictionariulu unui redactore.

Apucaturi miserabile.
Denunciatiuni nerusinate.
Agentu alu contrariloru.
Buretele animei.
Tradatori.
Conspiratori.
Svarmituri d'in préda.
Mojici.
Intriganti.
Audi lume, audi tiéra!
Nimernici!
Priculici!
Prosti!

Cu matie sucite.

Miserabili.

Hoti.

Talbari.

Fanfaroni.

Si asie mai departe.

Recomendamu aceste cuvinte Academiei romane — ca sunt isvorite de la unu membru alu ei, — precumu si literatoru straini, ca sa védia, cãtu de multu cultivédia unii la noi limb'a strabuna. —

La fratii magiari a napoda si in diosu.

— Epigrama. —

Mereu, mereu, luptatu-ati cu mintea, focu si feru,
Sã-aveti independinte o tiéra, ministeru;
Amar'a sãrte inse cumplitu v'a pacalitu.
Cã-ci intru tãte-a vãstre pendinti ati devenitu, —
Sã-amar'a sãrte inca si-acum' vi-a trasu unu futsch,
Cã-ci si noulu guvernii depinde dela — Furci!*)
Aradu, 30. Mart, 1874.

TAND'A SI MAND'A.

T. Ên spune-mi invetiature, care animalu, d'in remnulu istoriei naturali, este mai furibundu si mai rabiatu?

M. „Albiu'a“, — ca-ci ea iu fia care primavéra turbéza, — vreu sa dicu rotéza, — ma de unu tempu incãce incepe a scupã éra focu si putiése. . . . .

TRÉNC'A SI FLÉNC'A.

T. Uita, soro draga, ca mundrulu nostru Mand'a e schiopu 'de petiorulu celu stangu, — óre ce i s'a intemlatu?

F. A-poi tu nu scii?

T. Pare c' am auditu ceva, ca . . . . .

F. Mintiuna!

T. Ei, apoi atunci ce-e . . . . .

F. A caditu si elu victima modei de adi!

T. Nu te pricepu.

F. Me miru. . . Asculta dara sa o scii si tu; coconi'a sa e cam sburdatu, ca multi d'intre tenerii si betranii nostrii de adi, — a amblatu pre multu pe la balori in carnevalu, si-a-poi pe acolo, in órele de pausare la cina, unele dame l'au pre apesatu pe petioru sub mésa, — si in urm'a aceloru apesari si-a perditu petiorulu.

T. Da asie e mod'a de adi, ca sa calci cavalerii pe petioru sub mésa?

T. In unele locuri asie, — ca-ci vedi am inaintatu si noi cu lumea civilisata.

*) Unguresce: Bitó.

Aut.